

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 lipca 2018 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej, Wydziału Cywilnego, powód Ł. K., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą K. AUTOSERWIS, domagał się od strony pozwanej (...) w D. w Irlandii zasądzenia kwoty 2177,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazał, że w kolizji drogowej został uszkodzony samochód osobowy marki N. (...), będący własnością I. Ł. i L. Ł., a sprawca kolizji był ubezpieczony u strony pozwanej (w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej). W związku z powyższym zdarzeniem poszkodowani zawarli z powodem umowę najmu samochodu zastępczego marki R. (...) (obejmującą 21 dni) za kwotę 200 zł netto (246 zł brutto) za jedną dobę. Z tego tytułu powód wystawił poszkodowanym fakturę VAT, która została częściowo zapłacona przez stronę pozwaną. Jednocześnie strona pozwana odmówiła (mimo wezwania) zapłaty na rzecz powoda (który nabył wierzycelność w drodze umowy cesji) pozostałych kosztów najmu pojazdu zastępczego.

Postanowieniem z dnia 27 września 2018 roku Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

W dniu 16 października 2019 roku został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym zasądzono kwotę dochodzoną pozwem oraz 630 zł kosztów procesu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty strona pozwana przede wszystkim wniosła o odrzucenie pozwu (z uwagi na brak jurysdykcji krajowej), ewentualnie oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu.

Na wstępie należy wskazać, że w niniejszej sprawie zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. UE L z dnia 20 grudnia 2012 roku). Rozporządzenie to stosuje się od dnia 10 stycznia 2015 roku i ma ono pierwszeństwo zastosowania przed normami prawa krajowego. Nie ulega także wątpliwości, że przepisy art. 11 i 13 tegoż rozporządzenia zostały zredagowane co do istoty identycznie z odpowiednio art. 9 i 11 uchylonego już rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, a zatem wykładnia tych ostatnich przepisów pozostaje aktualna.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami ustanowionymi w sekcjach 2-7 rozporządzenia.

Podstawy jurysdykcji w sprawach dotyczących ubezpieczenia znajdują się w sekcji 3. Zgodnie z art. 11 ust. 1 rozporządzenia ubezpieczyciel mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może zostać pozwany:

- przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania;
- w innym państwie członkowskim, w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia – przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania;
- jeżeli jest on współubezpieczycielem – przed sąd państwa członkowskiego, przed który został pozwany główny ubezpieczyciel.

Zgodnie z ust. 2 tego przepisu jeżeli ubezpieczyciel nie ma miejsca zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego, ale posiada filię, agencję lub inny oddział w państwie członkowskim, to w sporach wynikających z ich działalności jest traktowany tak, jak gdyby miał miejsce zamieszkania na terytorium tego państwa członkowskiego.

Zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia przepis powyższy ma zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne.

Celem powyższej regulacji, która umożliwia bezpośrednio poszkodowanemu wytoczenie powództwa przed sądem, gdzie powód (bezpośredni poszkodowany) ma miejsce zamieszkania, było ułatwienie dochodzenia roszczeń stronie słabszej, a więc bezpośrednio poszkodowanemu, a nie nabywcy wierzytelności, czyli przedsiębiorcy, który zawodowo trudni się dochodzeniem roszczeń odszkodowawczych od towarzystw ubezpieczeniowych.

Powyższe stanowisko zostało potwierdzone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 31 stycznia 2018 roku (w sprawie o sygn. C-106/17), który orzekł, że art. 11 i 13 rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że nie może się na nie powołać osoba fizyczna, której działalność zawodowa polega między innymi na dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych od ubezpieczycieli, przywołująca umowne nabycie wierzytelności od ofiary wypadku drogowego w celu wytoczenia przed sąd państwa członkowskiego miejsca zamieszkania poszkodowanego powództwa z tytułu odpowiedzialności cywilnej przeciwko ubezpieczycielowi sprawcy wypadku drogowego, który to ubezpieczyciel ma siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego, niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania poszkodowanego.

Taka wykładnia znajduje potwierdzenie także w preambule (motywie 15) rozporządzenia, zgodnie z którym przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i opierać się na zasadzie, że jurysdykcję w ogólności mają sądy miejsca zamieszkania pozwanego.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie ma także zastosowania art. 11 ust. 2 rozporządzenia, ponieważ strona pozwana nie posiada w Polsce filii, agencji lub innego oddziału.

Pod pojęciem „filii, agencji lub innego oddziału” należy rozumieć ośrodek działalności gospodarczej, który jest tak wyposażony, że może dokonywać czynności z osobami trzecimi w taki sposób, że choć osoby te wiedzą, że może zostać nawiązany stosunek prawny z centralą znajdującą się za granicą, to jednak nie muszą występować bezpośrednio do tej centrali, lecz mogą dokonać czynności z tym ośrodkiem, który pozostaje pod nadzorem i kierownictwem centrali. Jednocześnie jednak ośrodek ten musi występować stale jako jednostka zamiejscowa centrali i być powiązany organizacyjnie z centralą. Tym samym filią, agencją lub innym oddziałem nie są:

- wyłączni dystrybutorzy, którzy nie podlegają nadzorowi i kierownictwu centrali, lecz działają samodzielnie;
- przedstawiciele handlowi, których samodzielność przejawia się w tym, że kształtują oni swobodnie swoją działalność i określają czas swojej pracy na rzecz reprezentowanego przez siebie przedsiębiorcy;
- spółki-córki.

Tym samym przedstawiciel ubezpieczyciela (ustanowiony na podstawie art. 208 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej) nie może być definiowany jako filia, agencja lub inny oddział w rozumieniu art. 11 ust. 2 rozporządzenia z uwagi na brak organizacyjnego powiązania przedstawiciela ubezpieczyciela z tymże ubezpieczycielem oraz jego samodzielność, która przejawia się w tym, że kształtuje on swobodnie swoją działalność i nie podlega nadzorowi i kierownictwu centrali.

Stanowisko takie zajął także Sąd Okręgowy we Wrocławiu w postanowieniach z dnia 22 kwietnia 2020 roku (XI Gz 131/20), z dnia 31 marca 2020 roku (XI Gz 65/20) oraz z dnia 20 maja 2019 roku (XI Gz 273/19).

Biorąc zatem pod uwagę, że przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych nie uzasadniały jurysdykcji sądu polskiego w niniejszej sprawie, a strona pozwana zgłosiła skuteczny zarzut braku jurysdykcji, pozew w niniejszej sprawie podlegał odrzuceniu na podstawie art. 1099 § 1 k.p.c. (jak w punkcie I postanowienia), a powództwo należało wytoczyć przed sąd państwa, w którym siedzibę ma strona pozwana.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw. Mając na względzie wynik sprawy stronie pozwanej należał się zwrot kosztów procesu, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 900 zł, ustalone zgodnie z §2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w niniejszej sprawie.